

LAKIALOITE 76/2005 vp

Laki yritystuen yleisistä ehdoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle

Viime aikoina ovat herättäneet huomiota tapaukset, joissa Suomessa kannattavaa toimintaa harjoittava yritys on lakkauttanut tuotantolaitoksensa tai koko tuotantonsakin Suomessa samalla, kun tuotantoa ulkomaille on laajennettu. Eräissä tapauksissa tehtaiden koneet ja laitteetkin on pakattu ja kuljetettu Suomesta uuteen tuotantolaitokseen ulkomaille. Tällaisia tapauksia on ollut Salcomp Oy:n Kemijärven tehtaan lakkauttaminen, jolloin tehtaan omistaja ilmoitti tuotannon laajentamisesta Kiinassa. Wärtsilän Turun dieselmoottoritehtaan lakkauttamiseen liittyi tuotannon laajentaminen Italiassa. Tuoreimpia tapauksia on Perlos Oy:n Ylöjärven tehtaan lakkauttamis päätös, johon myös liittyy yhtiön tuotannon laajentaminen ulkomaille. Muitakin vastaavanlaisia päätöksiä tuotannon siirtämisestä Suomesta ulkomaille on tehty.

Tuotannon lakkauttaminen on näissä tapauksissa ollut kova isku työntekijöille, joista monet ovat useiden vuosien ajan ja kenties koko työuransa palvelleet kyseisiä yhtiöitä. Pienillä paikkakunnilla, joissa työmahdollisuuksia on muutenkin vähän, kokonaisten tehtaiden sulkeminen aiheuttaa erityisiä ongelmia. Ratkaisut koetaan erityisen räikeiksi silloin, kun tuotanto Suomessa on todettu kannattavaksi ja tehokkaaksi, mutta omistajien motiivina on vain entistä suuremman voiton hankkiminen halvemmän työvoiman tai muiden ulkomailta saatavien etujen avulla.

Tiedossa on, että tuotantoa ulkomaille siirtäneet yritykset ovat usein saaneet huomattavaa tukea julkiselta vallalta. Kyse on voinut olla

aluepoliittisesta tuesta, pienen ja keskisuuren yritystoiminnan tuesta, teknologiatuesta, vinnin ja kansainvälistymisen tuesta ym. Toisinaan kunnat ovat tukeneet yritystoimintaa edullisilla tonteilla tai rakentamalla teollisuushalleja. Joissakin tapauksissa työvoimaviranomaiset ovat järjestäneet yrityksen tarpeisiin räätälöityä koulutusta.

Jos tällaista tukea saanut yritys tai yrityksen toimipaikka vastoin tuen tarkoitusta lakkauttaa toimintansa ja toiminta siirretään ulkomaille ja jos kyse on kannattavasta toiminnasta, on varsin kohtuullista vaatia, että yrityksen saama julkinen tuki tällaisessa tapauksessa peritään yhteiskunnalle takaisin määrätyiltä vuosilta.

Laissa yritystoiminnan tukemisesta (1068/2000) on joitakin säännöksiä, joiden perusteella tukea voidaan periä takaisin. Lain 32 §:n mukaan, jos tuen saaja "investointituen viimeisen erän maksamista seuraavien viiden vuoden aikana ilman pakottavaa syytä lopettaa tuen myöntämisen perusteena olevan toimintansa tai supistaa sitä olennaisesti, investointituki on määrättävä maksettavaksi takaisin osaksi tai kokonaan, jollei erityisistä syistä muuta johdu."

Mainittu laki ei kuitenkaan kata kaikkea yritystukea, ja kyseinen 32 § koskee vain investointitukea. Lain perusteella voidaan myöntää myös aloittamisvaiheen käynnistystukea, toimintaympäristötukea sekä pienen ja keskisuuren teollisuuden kehittämistukea. Sen lisäksi on otettava huomioon monet muut tukimuodot, kuten TEKESin kautta jaettu teknologiatuki.

Mielestämme yritystuen takaisinperintämahdollisuuksien pitäisi olla laajempia kuin edellä on kuvattu silloin, kun kyse on tuotannon lakkauttamisesta tai supistamisesta ja kun tuotantoa siirretään ulkomaille. Jos yritystoiminnan globalisoituminen etenee ja syvenee siten kuin viime vuosina on tapahtunut, tällaisiin ongelmiin voidaan törmätä entistä useammin.

Laki yritystoiminnan yleisistä ehdoista (786/1997) koskee valtion varoista suoraan tai välillisesti annettavaa yritystukea maa- ja metsätaloutta, kalastusta sekä liikuntaa, kulttuuria ja yleishyödyllisen toiminnan tukea lukuun ottamatta. Tähän lakiin tulisi mielestämme lisätä säännös, joka mahdollistaa tuen takaisin perimisen kuvatuissa tapauksissa riippumatta sii-

tä, mistä erityisestä tukimuodosta on kyse. Niinpä ehdotamme, että tämän lain 7 a §:ksi lisätään säännös, joka pääpiirteissään vastaa yritystoiminnan tukemisesta annetun lain säännöstä investointituen takaisinperinnästä.

Ehdotamme myös, että takaisin perittävät varat käytettäisiin irtisanottujen tai työttömiksi jäävien työntekijöiden koulutuksen, työnhaun ja työelämään uudelleen sijoittumisen tukemiseen. Varoja voisi hallita koulutusrahasto (laki 1306/2002), jonka säännöissä kertyvien varojen käyttöjen periaatteet määriteltäisiin tarkemmin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

yritystuen yleisistä ehdoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään yritystuen yleisistä ehdoista 11 päivänä heinäkuuta 1997 annettuun lakiin (786/1997) uusi 7 a § seuraavasti:

7 a §

Yritystuen takaisinperintä

Jos yritystuen saaja tuen maksamista seuraavien viiden vuoden aikana ilman pakottavaa syytä lopettaa tuen myöntämisen perusteena olevan toimintansa tai supistaa sitä olennaisesti esimerkiksi siirtäessään tuotantoa ulkomaille, tuki on määrättävä maksettavaksi takaisin osaksi tai kokonaan, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Tuesta päätettäessä voidaan määräaika erityisistä syistä pidentää.

Tämän pykälän nojalla takaisin perittävä tuki siirretään käytettäväksi koulutusrahastolle, jonka tulee käyttää kertyvät varat niiden työntekijöiden koulutuksen, työnhaun ja työelämään sijoittumisen edistämiseksi, jotka joutuvat työttömiksi 1 momentissa mainitun yrityksen lakkauttaessa tai supistaessa toimintaansa. Tarkemmat määräykset tästä annetaan koulutusrahastosta annetun lain (1306/2002) 3 §:n edellyttämässä rahaston säännöissä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2005.

Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 2005

Mikko Kuoppa /vas
Unto Valpas /vas
Markus Mustajärvi /vas
Minna Sirnö /vas
Rosa Meriläinen /vihr
Oras Tynkkynen /vihr
Marjaana Koskinen /sd
Matti Kangas /vas
Pentti Tiusanen /vas
Veijo Puhjo /vas
Annika Lapintie /vas

Jaakko Laakso /vas
Erkki Virtanen /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas
Jukka Gustafsson /sd
Saara Karhu /sd
Tero Rönni /sd
Pia Viitanen /sd
Susanna Huovinen /sd
Pirkko Peltomo /sd
Matti Saarinen /sd
Reijo Laitinen /sd